

CEVAT ŞAKİR KABAAĞAÇLI'NIN GÜLEN ADA HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME DENEMESİ

*AN ANALYSIS ESSAY ON CEVAT ŞAKİR KABAAĞAÇLI'S STORY "GÜLEN
ADA"*

Ayşegül KAYAR MUSLU¹

Özet:

Cevat Şakir Kabaağaçlı, Türk edebiyatında tabiata, denize ve deniz yaşamına derin bağlılığı ile tanınan, eserlerinde de bunu açıkça gösteren önemli yazarlarımızdan biridir. Yazarın Bodrum'a kalebent olarak sürgün edilmesi, hayatındaki dönüm noktalarından biridir. Buraya gelişinden sonra deniz yaşamı ve kültürü ile bütünleşmiş, Bodrum'un eski adı Halikarnassos'tan hareketle "Halikarnas Balıkçısı" ismi ile yazılar yazmış ve Türk Edebiyatında da bu şekilde anılmıştır. Yazarın hikâye ve romanları da gerek mekân seçimi gerekse seçilen kişiler ve bu kişilerin özellikleri bakımından denize ve deniz yaşamına duyduğu derin bağlılığı yansıtmaktadır. "Gülen Ada" hikâyesi de bu doğrultudaki eserlerinden biridir. Hikâyede Deli Davut'un Gülen Adaya duyduğu aşka karşılık adeta kişileştirilmiş bir unsur olarak Gülen Ada'nın durumu anlatılmaktadır. Eserde Murat Kocadağ kişisi ile yazarın diğer hikâye ve romanlarında rastladığımız kara insanı idealize edilmiştir. Yazarın çeşitli mitolojik unsurlarla da desteklediği öyküsü, insanın doğaya karşı yaklaşımı ve doğaya verilmesi gereken değer açısından sembolik bir örnek sunmaktadır. Gülen Ada hikâyesi, bu yönüyle doğa ve insan ilişkisini anlamada dikkatle okunması gereken önemli eserlerden biridir.

Anahtar Kelimeler: Türk edebiyatı, Halikarnas Balıkçısı, Gülen Ada, hikâye, çözümleme

Abstract:

Cevat Şakir Kabaağaçlı is one of our important writers in Turkish literature who is known for his deep attachment to nature, the sea and marine life, and who clearly shows this in his works. The author's exile to Bodrum as a prisoner is one of the turning points in his life. After his arrival here, he became integrated with the life and culture of the sea, and wrote under the name "Fisherman of Halicarnassus" based on the old name of Bodrum, Halicarnassos, and was referred to as such in Turkish Literature. The author's stories and novels also reflect his deep attachment to the sea and marine life, both in terms of the choice of location and the chosen people and their characteristics. The story "Gülen Ada" is one of his works in this direction. In the story, in response to Deli Davut's love for Gülen Ada, the situation of Gülen Ada is described as a personified element. In the work, Murat Kocadağ is idealised as a land person, which we encounter in other stories and novels of the author. The author's story, which is also supported by various mythological elements, offers symbolic examples in terms of human approach to nature and the value that should be given to nature. In this respect, Gülen Ada is one of the important works that should be read carefully in understanding the relationship between nature and human.

¹ Öğr. Görevlisi, Bayburt Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, aysegul.kyr@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5550-7357.

Keywords: Turkish literature, Fisherman of Halicarnassus, Gülen Ada, story, analysis

Giriş

Cevat Şakir Kabaağaçlı, 17 Nisan 1890'da Girit'te dünyaya gelmiş, çocukluğu ise babasının görev yeri olması nedeniyle Atina'da geçmiştir. Cevat Şakir, ressamlık ve fotoğrafçılık gibi sanatlarla ilgilenmenin yanında Osmanlı tarihi üzerine eseri bulunan ve bir diplomat olan Şakir Paşa ile yine resim sanatı ile meşgul ve kültürlü bir kadın olan İsmet Sare Hanım'ın ilk çocuğudur (Okay, 2020; Uçan Eke, t.y.). Öğrenim hayatına mahalle mektebi ile başlayan yazar 1904'te Robert Kolejini ve 1908'de de Oxford Üniversitesi Yeni Çağlar Tarihi Bölümü'nü bitirmiştir. Ardından İtalya'da Güzel Sanatlar Akademisinde resim üzerine eğitim görmüştür (Ener Su, 2021). Huyugüzel (2000), Cevat Şakir'in "*bilim ve sanat adamları yetiştirmiş oldukça eski ve köklü*" bir aileye mensup olduğunu belirtmektedir. Yazar kültür ve sanatla ilgilenen bir ailede yetişmiş olmanın yanında dönemin önemli okullarında tarih ve resim alanında öğrenim görmüş, söz konusu bilgi ve birikimini ise sonraki dönemlerde sanatına yansıtmıştır. *Resimli Hafta, Diken, İnci, Resimli Ay* gibi dergilerde yazılarının yanında karikatür ve süslemeleri de yayımlanmış, Türkiye'de ilk resimli mecmua kapağı Cevat Şakir tarafından çizilmiştir (Ener Su, 2021; Yamaç, 2011).

Yazar, Girit ve Atina'dan sonra ailesiyle birlikte İstanbul'a gelmiş ve Büyük Ada'da yaşamıştır. "*Hapishanede İdama Mahkûm Olanlar Bile Bile Asılmaya Nasıl Giderler?*" başlıklı hikâyesinin "*asker kaçakçılığını teşvik ettiği ve halkı askerlikten soğuttuğu*" gerekçesi ile Ankara İstiklal Mahkemesi tarafından üç yıl süre ile Bodrum'a sürgüne gönderilmiştir. Bu sürgün yazarın hayatındaki dönüm noktalarından biridir. Burada geçirdiği 15 ayın ardından kalan 21 aylık cezasını İstanbul'da tamamlaması yönünde mahkemenin aldığı karar neticesinde İstanbul'a dönmüş fakat ceza süresini doldurduktan sonra tekrar Bodrum'a dönmüş ve 1947 yılına kadar burada yaşamıştır. Ayrıca Bodrum'un Antik dönemdeki adı Halikarnassos'u, Halikarnas Balıkçısı takma adı olarak kullanmış ve eserlerini de bu isimle yazmıştır (Ener Su, 2021; Uçan Eke, t.y.).

Bodrum, sanatçının yaşamında olduğu kadar eserlerinde de önemli bir yere sahiptir. Yazarın hikâye ve romanlarında Bodrum ve çevresinin tabiatı, yaşayışı, denizi ve denizcileri, balıkları, balıkçıları temel konuları oluşturmaktadır. Eserlerinde toprak ve denizin mücadelesini, deniz ve denize bağlı yaşayan insanların yaşayışı ve problemlerini bizzat yaşadıkları ve gözlemlerinden hareketle ele almıştır. Ayrıca eserlerinde Eski Çağ ve Antik dönem mitolojik anlatılarından unsurlara da yer vermiştir (Okay, 2020). Yazarın eserlerindeki karakterler de denize tutkun ve bağlı, yaşamını denizcilikten sağlayan ve doğayı seven karakterlerdir. *Yaşasın Deniz* hikâyesinin yaşlı balıkçısı, *Son Türkü*'nün Kör Hüseyin'i ve *Gülen Ada* hikâyesinin Deli Davut'u bu özellikteki kişilerdir. Cevat Şakir, eserlerindeki kişileri idealize bir şekilde iyi ve kötü perspektifinde sunmaktadır (Ener Su, 2021). Eserlerinde "*deniz insanları sevgi dolu, yaşama bağlı, dürüst, çalışkan, tokgözlü, namuslu ve mücadeleci; kara insanları ise bencil, çıkarıcı, açgözlü, çevresine zarar veren ve onu sömüren niteliklere sahiptir.*" (Yazıcı, 2002, s. 29).

Yazarın "Gülen Ada" başlıklı hikâyesi de diğer hikâyeleriyle benzer bir görünüme sahiptir. Buna karşın yazarın deniz ve kara insanına yönelik tavrı, doğa ve insan ilişkileri, mitoloji ve dinî anlatılara dair yer verilen motifler açısından hikâyeye yönelik dikkatli bir okuma yapılması önemli bir husustur.

Gülen Ada Hikâyesinin Çözümlemesi

Sanatçının Gülen Ada hikâyesi, mekân seçimi, kişi kadrosu, tema ve çatışmalar açısından değerlendirildiğinde diğer eserleri ile benzer bir çizgidedir. Mekânın ada ve

deniz, kişilerinse denizle iç içe yaşayan ve denizi seven kişiler ile bu kişilere karşılık denize yabancı “kara insanları” arasından seçilmesi, hikâyenin tamamında hissedilen deniz ve doğa sevgisi sanatçının eserlerinin karakteristik özelliklerindedir.

Henüz başlangıcından itibaren sezebileceğimiz şekliyle sanatçının hikâyesinde aslında doğal bir mekân olan ada, insanî birtakım özelliklere ve duygulara sahiptir. Ayrıca bu duyguları çeşitli şekillerde dışarıya gösterebilen canlı bir varlık olma özelliğine sahiptir. Dilidüzgün (2013), bu durumu yazarın eserlerinde doğaya karşı duyduğu saygı ve bağlılığı insanlara ait özellikleri doğa varlıklarına vererek (kişileştirme) gösterdiği bir üslup özelliği olarak değerlendirmektedir. Bu yönüyle Gülen Ada hem hikâyedeki temel mekân hem de hikâyenin başkarakteridir. Gülen Ada olarak anılmasının sebebi ise adaya vuran dalgalar ile birlikte ağaçların rüzgârda savrularak kakkahayı andıran sesler çıkarmasıdır.

Hikâyenin bir diğer kahramanı olan Deli Davut ise Gülen Ada’ya aşk derecesinde bir sevgi ve tutkuyla bağlıdır. Deli Davut’un adalara olan tutkusu ve özellikle Gülen Ada’ya duyduğu aşk, hikâyenin giriş kısımlarında şu şekilde ifade edilmiştir.

Kimi insan para pul budalası olur, kimisi keşif ve icat meraklısı, bazısı da müzik âşığı... Deli Davut ise, adalar karasevdaıydı. Denizin bu deli divanesinin gözünde hep adalar tüter, adalar titrerdi. Tan yeri ağarırken “Adalarla birlikte uyanacağım.” diye çok geceler göz yummazdı (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 35).

Ne var ki Deli Davut, Arşipel’in sayısız adaları arasında yolu uğrağı olmayan, ıssız bir yerdeki Gülen Ada’nın âşığıydı (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 36).

Başlangıçta genel olarak insanoğlunun tutkuyla bağlı olduğu para, şöhret ve daha özel anlamda müziğe karşılık, Deli Davut’un tutkusu alışılmışın dışında bir tutkudur denilebilir. Deli Davut, para ve şöhrete değil de yolu ve uğrağı olmayan, belli ki başka kimsenin bu denli sevmeyeceği Ege Denizi’ndeki bir adaya âşıktır. Üstelik bu aşk, “kara sevda” olarak nitelenmekte, onu geceleri uykusundan etmekte ve bazı geceler rüyalarına girecek kadar etkisi altına almaktadır. Bu durumdan hareketle hikâyenin temel çatışmasına dair bazı ipuçları da çıkarılabilir. Hikâyede ayrıca belirtilmemiş ve herhangi bir açıklama getirilmemiş olmasından hareketle, kahramanın “deli” olarak adlandırılmasının sebebi ise deli divane bir âşık bir görünüme sahip olması ile ilişkilendirilebilir.

Hikâyedeki ilginç ve önemli hususlardan biri de Gülen Ada’nın Deli Davut’un aşkına karşılık veriyor oluşudur. Gülen Ada’nın tasviri de bu bakımdan dişil özellikler atfedilerek yapılmıştır. Gülen Ada, savrulan saçları ve bir gelin kuşağının eğimiyle bir dişil karakterdir ve Deli Davut’un duygularına karşılık verir:

Deli Davut Gülen Ada’ya doğru fırlarken ada sanki onu karşılamak için kalçalarına kadar kalkardı. Deniz adayı firdolayı sarar, köpiük ve çirpintileriyle, onun belini, gerdanını ve koltuk altlarını gıdıkladı. Salınan saçları, savrulan dalları ile şakrak ada, delişmen saçlarını çalkalayarak katıla katıla gülerdi (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 36).

Sanki ada, milyarlarca gümüş tellerle, gökkuşağına asılı sallanıyordu. Ada gelin kuşağının eğimiyle sanki Davut’un üzerine eğilmiş gülümsüyordu (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 43).

Hikâyedeki bir diğer önemli kişi ise İzmir’in büyük Kaliferni Şirketi’nin ünlü ekseri Murat Kocadağ’dır. Kocadağ hikâyenin olumsuz karakteridir. Hikâyenin girişinde bahsedilen ve insanoğlunun başlıca zayıflıklarından biri olan para tutkusu Murat Kocadağ’ın karakteristik özelliğidir. Para ve mevki sahibi olan Murat Kocadağ, parayla her şeye sahip olabileceğine ve insanlara hükmedebileceğine inanan bir kişidir. Deli Davut’un

dünyadan beklentisi ne kadar düşük ve mütevazı ise Murat Kocadağ her şeye sahip olmayı isteyen kibirli bir kişidir.

Kocadağ'ın tavrında ve sesinde, sahip olduğu otomobillerin, mal ve paraların toplamı sırıtiyordu. İnsan onunla görüşürken bir insanla değil, otomobillerle, mal ve toprakla ve para kasasıyla konuşmakta olduğunu sanırdı (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 39).

Hikâye kahramanları arasında kurulan bir diğer ilişki de Murat Kocadağ ile Gülen Ada arasındadır. Fakat Gülen Ada, Deli Davut'un tersine Murat Kocadağ'ın kendisine ayak basmasına dahi tahammül edemez ve adeta Kocadağ'ı kaçıır. Çünkü Kocadağ Gülen Ada'ya Deli Davut gibi değil, kendisini eğlendirecek bir yer olarak bakmakta ve ona gönülle, şakayla değil parayla yaklaşmaktadır. Ayrıca Gülen Ada üzerinde attığı her adım tapu senedi damgalar gibidir.

Oysa Kocadağ, otomobilin parasını sayınca otomobile binmek ve yumuşak koltuğun üstüne yan gelmek hakkını kazanmışçasına, adanın önüne gelip kendisini eğlendirmek için soytarlık yapmasını bekliyor; gönül değil, şaka değil para veriyordu (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 40).

Motor adayı kıyıları, adanın ağzı kalabalık mağaraları köpür köpür köpürerek Kocadağ'ın suratına deniz tükürdü. Kayalar diş göstererek hırılıyorlardı. Kaya sırtını silkince, Kocadağ düştü. Patavatsız taşlar kuş tüyü kesileceklerine, kaskatı dondular. Bazı kayaların tepesi attı. Her delikten havaya sular fıskırdı. Kocadağ sırlıklam oldu. Sudan kaçmak için çalılara daldı. Adanın sınırı tutmuştu. Ada, yapıyın sertliğiyle sipsivri sokuculuğuyla, kapkanca tırmalayıcılığıyla Kocadağ'ı tekmeledi, tokatladı, tokatladı tartakladı ve daldı (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 42).

Hikâyede yer alan kişiler arasında Murat Kocadağ'dan başka bir de Murat Kocadağ'ın iki yazmanı bulunmaktadır. Bu kişiler de hikâye içerisinde Murat Kocadağ'ın karşısında "temennalar sallayan" ve onun iktidarı karşısında el pençe duran kişilerdir. Bu yönleriyle Murat Kocadağ'ın temsil ettiği grup içerisinde yer almaktadır.

Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın eserleri üzerine yapılan incelemelerde mekânın ve kişilerin deniz ve kara bağlamında ikiye ayrıldığı belirtilmektedir. Buna göre kara ve kara insanlarına karşılık deniz ve deniz insanları olmak üzere sanatçının eserlerinde iki kutup bulunmaktadır. Deniz büyük ve geniş oluşu ile sonsuzluğu; doğallığı, güzelliği ile masumiyeti, saflığı; hareketli yapısıyla coşkuyu, neşeyi; barındırdığı hayatlarla yaşamı, canlılığı; hükmedilemeyen doğasıyla da özgürlüğü temsil etmektedir. Denizin bu şekilde nitelendirilmesine karşılık sanatçının eserlerinde temelde iyi ve kötü olarak ikiye ayrılan kişilerden deniz ve denize bağlı insanlar da buna uygun olarak iyiyi temsil ederken, kara ve karaya bağlı insanlar ise kötüyü temsil etmektedir. "Deniz insanları" sevgi dolu, yaşama bağlı, dürüst, çalışkan, tokgözlü, namuslu ve mücadeleci; "kara insanları" ise bencil, çıkarıcı, açgözlü, çevresine zarar veren ve onu sömüren niteliklere sahiptirler. Eserle ilgili önemli bir nokta da deniz insanlarının sığınmak için ıssız bir adayı seçmesidir. Hikâye ve romanlarında mekân olarak genellikle doğayı kullanan Halikarnas Balıkçısı'nın sıkça yer verdiği mekânlardan biri "ada"dır (Fırat, 2013).

Gülen Ada hikâyesi bağlamında incelendiğinde "ada" simgesi ana kara ile bağlantısı olmayan ve buna bağlı olarak da kendine ait karakteri olan bir mekândır. Ayrıca Gülen Ada, bir kara parçası olarak durağan değil hareketli bir yapıya sahiptir. Bu hareketin en başında da kahkaha atıyor olması gelmektedir.

Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın eserlerinde yer verdiği kişilerde kutuplaştırmaya gittiği görülmektedir. Buna göre deniz insanları doğayı seven ve onu koruyan kişilerdir. Deli

Davut'ta ise bu sevgi aşk derecesine ulaşmıştır. Kara insanları ise doğaya hükmetmeye ve onu değiştirip bozmaya çalışmaktadır. Murat Kocadağ da bir kara insanı olarak Gülen Ada'yı görmeyi aynı duygularla istemektedir. Bu bakımdan Deli Davut ve Murat Kocadağ'ın Gülen Ada'ya ulaşmak için seçtikleri yollar da birbirinden farklı ve semboliktir. Deli Davut bir "kayık" kullanırken Murat Kocadağ "motor" ile gitmeyi tercih etmiştir ve bu iki taşıt belli noktalarda birbirinden ayrılmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak hikâyedeki şu bölüm dikkat çekicidir:

Eksper bir motor kiraladı. Kılavuzluk edecek olan Davut'un kayığı da yedekte çekilecekti. Uzaktan yanaşmakta olan Kocadağ'ı görünce ada yavaş yavaş büyümeye koyuldu. Oraya bütün gönül gözlere ve kulaklara toplanarak, patırtı yapıp adayı ürkütmemek için, usul usul ayakucuna basılarak gidilirdi (Halikarnas Balıkcısı, 2018, s. 39-40).

Burada Deli Davut ve Murat Kocadağ'ın seçtiği vasıta aynı zamanda Gülen Ada'ya karşı olan tavırlarını temsil etmektedir. Bir deniz insanı olarak Deli Davut, adaya bir sevgiliye gider gibi onu ürkütmeden sessiz, sakin ve dikkatli bir şekilde gitmeyi seçmektedir. Murat Kocadağ ise hükmetme ve sahip olma duygusuyla hareket etmekte ve bunu kayıktan daha büyük, daha hızlı ve her şeyden önemlisi daha gürültülü bir araç olan motorla yapmaktadır. Bu anlamda bir kara insanı olan Murat Kocadağ, doğaya karşı sevgi ve saygı duygusundan yoksun, doğayı rahatsız eden ve teknolojiye daha yakın bir insandır. "Ses" unsurunun ön planda olduğu hikâyede herkes tarafından atıldığı kahkahalarla bilinen Gülen Ada, Kocadağ'ın kendisine bu şekilde büyük bir gürültü ve saygısızlıkla yaklaştığını fark ettiğinde adanın ağzı kalabalık mağaraları köpürmüş ve Kocadağ'ın suratına tükürmüştür. Yazar, Murat Kocadağ şahsı altında para düşmanlığını şöyle açıklamaktadır:

Paranın, özgürlüğü mülk hâline getirmesine karşı çıktım. Paraya düşmanlığım bundandır, insanlar onunla her şeyi satın alabileceklerini sanıyorlar. Daha doğrusu böyle olduğu insanlara öğretiliyor... Para babalarına insafim yoktur. İş adamı Murat Kocadağ, Gülen Ada'nın övgüsünü duyup da balıkçı Deli Davut'u "gezdire bana şu adayı" diye kiralayınca, doğanın bütün öfkesini seferber ederim. Adama bak! Parayı verince, Gülen Ada'nın baş dostu Deli Davut'un aracılığı ile tüm güzelliklerin ziyafetine konacak! (Tanju, 1983).

İşte tam da burada sanatçının hikâyesinin daha ilk cümlesinde söylediği "Kimi insan para pul budalası olur ..." cümlesinin arka planında yatan duygu ve düşüncelerle birlikte Gülen Ada hikâyesinin de temel çatışması anlaşılabilir olmaktadır. Bununla birlikte Hikâyedeki kişiler yukarıda da belirtildiği gibi hikâyede tek bir yönüyle yer almaktadırlar: deniz insanı olmak ve kara insanı olmak, iyi ve kötü olmak, doğayı aşk derecesinde sevmek ve doğaya zarar vermek...

Kara insanlarının en belirgin özelliği paraya büyük sevgi duymaları, doğayı ve deniz insanlarını paralarıyla satın almaya kalkmalarıdır. Dolayısıyla deniz insanlarındaki sevginin yerini kara insanlarında para almakta, deniz insanlarının sevgiyle yaklaştığı varlıklara kara insanı para ile yaklaşmaktadır. Eserde değişkenlik gösteren ve bu yönüyle karakter sahibi diyebileceğimiz tek kişi Gülen Ada'nın kendisidir. Gülen Ada kendisine sevgi ve dostlukla yaklaşan Deli Davut'a son derece sıcak yaklaşır onun sevgisine karşılık verirken Murat Kocadağ'a ise belirtilen nedenlerden ötürü adeta nefret kuzmaktadır. Gülen Ada'nın birbirine zıt özelliklere sahip bu iki kişiye farklı şekillerde yaklaşması bu bakımdan dikkat çekicidir.

Fırat (2013), Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın *Gülen Ada* ve *Gülen Adam* hikâyeleri üzerine yaptığı incelemede hikâyelerdeki çatışmaları ve birbirine zıt kavramları şu şekilde belirlemiştir.

Tablo 1: Cevat Şakir’in hikâyelerindeki zıt kavramlar

DENİZ	KARA
Ada	Dağ
Deniz İnsanı	Kara İnsanı
Fakirlik, Sömürülme	Zenginlik, Sömürme
Gülme, Neşe, Mutluluk	Asık Surat, Öfke, Mutsuzluk
Sevgi	Nefret
Aşk	Para
İyilik	Kötülük
Kayık	Motor
Doğa	Teknoloji

Kaynak: (Fırat, 2013, s. 131)

Yukarıdaki tablodan hareketle deniz-toprak, ada-dağ çatışması dikkate alındığında hikâyenin olumsuz kahramanı olan Murat Kocadağ’ın soyadının, karaktere tesadüfen verilmediği aşikârdır. Böylece Murat Kocadağ’ın ismine bakarak bile onun “kara” grubu içerisinde yer aldığı açıkça söylenebilmektedir.

Hikâye kahramanlarının isimleri ile ilgili bir başka çıkarım da Deli Davut üzerinedir. Gülen Ada’nın karakteristik özelliği dikkate alındığında hikâyede “ses” unsurunun önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Gülen Ada çevrede kahkahaları ile bilinmekte ve hatta her sabah Deli Davut’u bu kahkahalarla çağırılmaktadır. Sakın (2017), hikâyedeki bu hususu Siren efsanesi ile ilişkilendirmektedir. Sirenler mitolojide “*kadın gövdeli, kuş kanatlı ve güzel sesli*” yaratıklar olarak tasvir edilmektedir ve sesleriyle denizcileri cezbedip ölümlerine yol açmaları ile ünlüdür (Erhat, 2007, s. 268). *Gülen Ada* hikâyesinde de Davut’un adanın sesine ve cezbedici çağrısına karşı koyamaması Siren efsanesinin bir devamı niteliğinde değerlendirilmiştir. Cevat Şakir Kabağaçlı, Latince, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Yunanca ve Farsça gibi birçok yabancı dil bilmektedir (Ener Su, 2021). Dolayısıyla Yunan mitolojisine ait yapıtları da kendi dilinde okuyabilmektedir. Bu sebeple hikâyede kadma ait özelliklerle tasvir edilen ve Deli Davut’un aşkla bağlı olduğu Gülen Ada arasındaki ilişkide bahsedilen mitolojinin etkisinde kalındığı söylenebilir. Bunu hikâyenin şu kısmından da anlayabiliriz:

Adanın ta açıklarında çınlayan gülüşü ile Deli Davut’un denizden gelen gülüşü, birbirine gönül verenlerin karşılıklı uzatılan kolları gibi kavuşarak çekerler, âdeta dudak dudağa gelirlerdi. Zaten her şey; deniz, dalga, köpük, kaya, ağaç, dal, gök ... ne varsa, pembe bir camdan geçen bakış gibi o gülüşten geçerek hep şenlenir gülerdi (Halikarnas Balıkçısı, 2018, s. 38).

Hikâyedeki bir başka mitolojik unsur ise Ege Denizi’nin mitolojik adı olan “Arşipel” adı ile anılmasıdır.

Gülen Ada’nın kahkaha ve dolayısıyla ses unsuruyla ön plana çıkması ve adaya âşık Davut’un ismi arasında da bir ilişki kurulabilir. Tarihte Davut ismiyle tanınmış en önemli şahsiyetlerden biri Hz. Davut’tur. Hz. Davut ise güzel sesli peygamber olarak bilinmektedir. İslâmî kaynaklara göre “*Hz. Dâvûd’un sesi hem çok gür hem de çok güzeldi. Dâvûd o gür ve güzel sesiyle Zebûr’u okumaya başladığında kurt kuş durup onu dinler, sesinden dağlar yankılanırdı.*” (Harman, 1994). “Davudî ses” ifadesi de kalıplaşmış bir şekilde güzel ve gür sesli kişiler için kullanılmıştır.

Tüm bu bilgilerden hareketle Gülen Ada'nın her sabah âşığına şakrak kahkahaları ile çağırması ve Deli Davut'un da aynı kahkahalarla her sabah ona koşması arasında hem mitolojinin bir etkisi hem de Hz. Davut'un bir etkisi olduğu söylenebilir.

Sonuç

Oldukça kısa bir hikâye olan “Gülen Ada” hikâyesi olay unsurlarının son derece sınırlı olduğu, fiziksel ve ruhsal betimlemelerin ise çok etkili bir şekilde okuyucuya sunulduğu bir durum hikâyesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyenin dili ise son derece sade ve anlaşılırdır.

Hikâyenin konusu üzerine bir değerlendirme yapmak gerekirse hikâyenin başkahramanı olan Gülen Ada, ortak bir bilinç olarak değerlendirilebilir. Tıpkı toplumun genelinde olduğu gibi Gülen Ada da para ve mal sahibi olmakla övünen, parayla her şeyi satın alabileceğine inanan kişileri sevmemekte ve böyle kişilerle birlikte olmayı istememektedir. Bu bakımdan Murat Kocadağ'ın parası ve gücü, Gülen Ada'nın sevgisini kazanamamıştır ancak Deli Davut ona saf ve temiz bir duyguyla bağlı olduğu, büyük ihtirasları bulunmadığı için onun sevgisine karşılık vermektedir.

Gülen Ada, doğanın ve doğal güzelliğin kendisi olarak değerlendirildiğinde de aynı sonuca varılabilir. Doğa, kendisini değiştirmek, zarar vermek isteyen ve kendisine kötü şekilde yaklaşanlara karşı acımasız olmaktadır. Nasıl ki bugün insan nüfusunun, çevre kirliliğinin ve doğaya verilen zararın artması sonucu doğa sel, yangınlar, kuraklık ve salgın hastalıklarla karşılık veriyorsa Gülen Ada'nın Murat Kocadağ'a olan sert tepkisi de aslında doğal bir tepkidir. Buna karşılık doğa kendisine iyilikle yaklaşanlara ve ona hak ettiği değeri verenlere karşı ise sahip olduğu güzelliklerini sunmaktadır.

Kaynakça

- Dilidüzgün, Ş. (2013). Yeni eleştiri bağlamında metindilbilimsel çözümlenmelerle Cevat Şakir'i anlamak. *Turkish Studies*, 8(13), 811-827. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5793>
- Ener Su, A. (2021). “Halikarnas Balıkçısı (Musa Cevat Şakir Kabaağaçlı)”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/halikarnas-balikcisi-musa-cevat>
- Erhat, A. (2007). *Mitoloji sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Fırat, H. (2013). Gülen Ada(m) üzerine. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(24), 123-132. <https://www.sosyalarastirmalar.com/abstract/glen-adam-zerne-about-glen-adam-71301.html>
- Halikarnas Balıkçısı. (2018). Gülen Ada (6. Baskı). Bilgi Yayınevi.
- Harman, Ö. F. (1994). “Dâvûd”. TDV İslâm Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/davud>
- Huyugüzel, Ö. F. (2000). *İzmir fikir ve sanat adamları (1850-1950)*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Okay, C. (2020). “Kabaağaçlı, Cevat Şakir”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kabaagacli-cevat-sakir>
- Sakin, H. (2017). Halikarnas Balıkçısı'nın Gülen Ada hikâyesinde mekânın kullanımı. *Dede Korkut, Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 82-89. <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut14>
- Tanju, S. (1983). *Yahya Kemal ve Halikarnas Balıkçısı*. Arpaz Matbaası.

Uçan Eke, N. (t.y.). "Musa Cevat Şakir Kabaağaçlı (Halikarnas Balıkcısı)". *Atatürk Ansiklopedisi*. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/musa-cevat-sakir-kabaagacli-halikarnas-balikcisi-1890-1973/>

Yazıcı, N. (2002). *Halikarnas Balıkcısı'nın eserlerinde tabiat*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Extended Abstract

Cevat Şakir Kabaağaçlı was born on 17 April 1890 in Crete and spent his childhood in Athens, where his father was assigned. Growing up in a family interested in art and culture, the author studied history and painting at Robert College, Oxford University and the Italian Academy of Fine Arts. As a result of an objectionable article he wrote, he was sent into exile in Bodrum and this date was a turning point in the author's life. Bodrum and its surroundings have an important place in his writings, especially in his stories and novels. Nature, sea and sea life constitute the main subjects of his works. The characters he has chosen in his works are accordingly people who are connected to the sea and nature and who make their living from seafaring.

Cevat Şakir's story "Gülen Ada" is one of the similar stories in terms of its subject and characters. The setting of the story is the sea and the island, and the characters are people who love the sea and live intertwined with the sea, but land people who are strangers to the sea. "Gülen Ada", which gives its name to the story, is personified in the text. The island clearly shows its reaction to events and people and in this respect, it is the protagonist of the story. Deli Davut, the other protagonist of the story, is unusually attached to Gülen Ada with love and passion. In this respect, Gülen Ada is depicted by attributing feminine characteristics. Gülen Ada, with her tossing hair and the slant of a bride's sash, is a female character and responds to Deli Davut's feelings. In the story, the island is a place that has no connection with the main land and accordingly has a character of its own. In addition, as a piece of land, Gülen Ada has a moving structure, not a static one. The most important part of this movement is the fact that it is laughing.

Another important person in the story is Murat Kocadağ, the owner of a large company. Kocadağ, one of the typical negative characters in Cevat Şakir's stories, is a person who believes that with money he can have everything and dominate people. Unlike Deli Davut, Gülen Ada responds to Kocadağ with extreme anger. Here, the vehicle chosen by Deli Davut and Murat Kocadağ also represents their attitude towards Gülen Ada. As a man of the sea, Deli Davut chooses to go to the island quietly, calmly and cautiously without frightening it like going to a lover. Murat Kocadağ, on the other hand, acts with a sense of dominance and possession and does this with a motorbike, which is a bigger, faster and, above all, noisier vehicle than a boat. In this sense, Murat Kocadağ, who is a land person, is a person who lacks love and respect for nature, disturbs nature and is closer to technology. In the story where the element of "sound" is at the forefront, Gülen Ada, known by everyone for her laughter, when she realized that Kocadağ was approaching her with such a great noise and disrespect, the crowded caves of the island foamed at the mouth and spat in Kocadağ's face. Gülen Ada responds very warmly to Deli Davut, who approaches her with love and friendship, and reciprocates his love, while Murat Kocadağ is almost spewing hatred for the reasons mentioned. In this respect, Gülen Ada's approach to these two people with opposite characteristics in different ways is remarkable.

Considering the conflict between sea and land, it is understood that the surname of Murat Kocadağ, the negative protagonist of the story, is not given to the character by chance. Thus, even by looking at Murat Kocadağ's name, it can be clearly said that he is in the "land" group.

Another inference about the names of the story heroes is about Deli Davut. Considering the characteristic feature of Gülen Ada, it is seen that the element of "sound" has an important place in the story. Gülen Ada is known in the neighbourhood with her laughter and even calls Deli Davut every morning with this laughter. This situation is associated with the Siren mythology, which includes creatures that charm sailors with their beautiful voice and drag them to death.

A relationship can also be established between the prominence of Gülen Ada with a sound element such as laughter and the name of Davut. One of the most important figures in history known by the name of Davut is Hz. (Prophet) David. David is known as the prophet with a beautiful voice. The expression "Davidic voice" is also used stereotypically for people with beautiful and loud voices.

"Gülen Ada", which is a very short story, appears as a case story in which the event elements are extremely limited and physical and psychological descriptions are presented to the reader in a very impressive way. The language of the story is extremely plain and understandable. Gülen Ada, the protagonist of the story, can be considered as a common consciousness. Just like the society in general, Gülen Ada does not like people who boast of having money and possessions, who believe that money can buy everything, and does not want to be with such people. In this respect, Murat Kocadağ's money and power could not win Gülen Ada's love, but Deli Davut responds to her love because he is attached to her with a pure and clean feeling and has no great ambitions.

The same conclusion can be reached when Gülen Ada is considered as nature and natural beauty itself. Nature is ruthless towards those who want to change it, harm it and approach it in a bad way. Just as nature responds with floods, fires, droughts and epidemics as a result of the increase in human population, environmental pollution and damage to nature, Gülen Ada's harsh reaction to Murat Kocadağ is actually a natural reaction. On the other hand, nature offers its beauties to those who approach it with kindness and give it the value it deserves.